

Hämeenkyrö

HÄMEENKYRÖN HYVÄN HALLINNON OHJE

Hallitus 3.3.2025

Sisällys

1. Hämeenkyrön kunnan johtamis-, hallinto- ja valvontajärjestelmä.....	2
2. Hallinnon oikeusperiaatteet	3
3. Kunnallishallinnon arvot ja kuntastrategia johtamistyössä.....	4
4. Toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta.....	4
5 Päätöksentekoprosessi.....	4
6 Henkilöstöhallinto.....	6
7 Tietoturva ja tietosuoja	6
8 Kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta	7
9 Omaisuuden hallinnointi	7
10 Hankinnat	7
11 Sopimukset	8
12 Hankkeet ja projektit	8
13 Omistajaohjaus	8
14 Vieraanvaraisuus, edut ja lahjat	8
14 Ilmiantokanava.....	9

1. Hämeenkyrön kunnan johtamis-, hallinto- ja valvontajärjestelmä

Kunnan johtaminen perustuu hyvään johtamis- ja hallintotapaan. Hyvä hallinto on perusta kunnallisen toiminnan ja palveluiden tehokkuudelle, luotettavuudelle ja asukkaiden hyvinvoinnille. Hyvään hallintotapaan kuuluu toiminnan läpinäkyvyys ja päätösten perustuminen riittäviin ja asianmukaisiin selvityksiin.

Hyvän hallintotavan keskeisinä elementteinä ovat johdon ohjaus- ja valvontatehtävät sekä tuloksellisuuden tavoittelu. Toimiva valvontajärjestelmä on edellytys toiminnan luotettavuudelle. Tuloksellisuuden saavuttamiseksi on omaksuttava taloudellisesti kestävä toimintatavat. Tämä edellyttää taloudellisten tietojen raportoinnin oikea-aikaisuutta ja tarkkuutta sekä huolellisesti suoritettua tilintarkastusta.

Toimielimet kokoontuvat säännöllisesti ja käsittelevät niille lainsäädännön ja kunnan ohjeiden mukaisesti kuuluvat asiat. Päätösvalta on määritelty hallintosäännössä, joka ohjaa johtamisen organisointia. Hallintosäännön lisäksi, kuntalaki, hallintolaki ja julkisuuslaki ovat tärkeimmät hyvää hallintotapaa ohjaavat lait.

Johdon ja esihenkilöiden velvollisuutena on varmistaa, että heidän omassa toiminnassaan sekä heidän vastuualueillaan ehkäistään virheitä ja väärinkäytöksiä. Luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja työntekijöiden on omalla toiminnallaan osoitettava, että kunnassa noudatetaan lakeja, oikeusperiaatteita, viranomaisten määräyksiä ja kunnan tekemiä päätöksiä. Kuntalaki, viranhaltijalaki, työturvallisuuslaki, rikoslaki sekä muu lainsäädäntö asettavat vaatimuksia eri toimijoiden käytökselle ja toiminnalle, virheiden ja väärinkäytösten käsittelylle sekä mahdollisille seuraamuksille.

2. Hallinnon oikeusperiaatteet

Hallintolain 2 luvun 6 §:ssä säädetään hyvän hallinnon oikeusperiaatteista, jotka määräävät, että viranomaisen tulee kohdella hallinnossa asioivia yhdenvertaisesti ja käyttää toimivaltaansa vain lain sallimiin tarkoituksiin. Toiminnan on oltava puolueetonta ja suhteutettava tavoiteltuun päämäärään.

Hallinnon oikeusperiaatteita ovat:

- Yhdenvertaisuusperiaate: Kaikkia asukkaita kohdellaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi.
- Tarkoitussidonnaisuuden periaate: Viranomaisten toiminnan tulee perustua lakiin ja viranomaisen tulee käyttää toimivaltaansa vain lain mukaisiin tarkoituksiin.
- Puolueettomuusperiaate: Viranomaisen on toimittava objektiivisesti ja riippumattomasti, välttämättä jääviyttä.
- Suhteellisuusperiaate: Toimenpiteiden on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.
- Luottamuksensuojaperiaate: Kansalaisten luottamusta viranomaisten toimintaan on kunnioitettava ja suojeltava.

Hyvän hallinnon perusteisiin kuuluvat myös

- palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus,
- neuvontavelvollisuus,
- hyvän kielenkäytön vaatimus ja
- viranomaisten yhteistyövelvoite.

Oikeusperiaatteiden mukaisesti viranomainen on velvoitettu järjestämään toimintansa siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaista palvelua ja että viranomainen hoitaa tehtävänsä mahdollisimman tehokkaasti.

3. Kunnallishallinnon arvot ja kuntastrategia johtamistyössä

Kuntalain luvun 1 § määrää kunnan arvoperustan. Tämän lain mukaisesti kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

Vakaa ja Verraton – Hämeenkyrö 2030 kuntastrategia painottaa ihmislähtöistä asumista, osallistumista ja vastuullisuutta. Se ohjaa Hämeenkyrön kunnan toimintaa ja päätöksentekoa hyvän hallintotavan mukaisesti.

Strategian lisäksi kunnan strategiaa täydentävät konserniohjeen ja omistajaohjauksen periaatteet, henkilöstöpolitiikan periaatteet, hankinnan periaatteet sekä kunnanvaltuuston tai -hallituksen hyväksymät erillisohjelmat ja -suunnitelmat.

4. Toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta

Yksi keskeinen osa strategista johtamista on toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta. Kuntastrategia toimii talouden suunnittelun perustana. Sen tavoitteet ja painopisteet ohjaavat talousarvion ja -suunnitelman laatimista. Talouden suunnittelua ja seurantaa ohjaavat valtuuston hyväksymä kuntastrategia sekä talousarvio ja -suunnitelma.

Talouden seurantavastuut määritellään talousarviossa, hallintosäännössä sekä taloudenhoito-ohjeissa.

Talous- ja hallintojohtaja antaa yksityiskohtaiset ohjeet käytännön asioista.

5 Päätöksentekoprosessi

Päätöksenteossa noudatetaan lainsäädäntöä, hallintosääntöä sekä muita kunnan sääntöjä ja ohjeita. Päätöksenteossa noudatetaan hyvän hallintotavan mukaisesti julkisuusperiaatetta ja avoimuutta.

Päätöksentekoprosessi muodostuu seuraavista vaiheista:

- asian vireilletulo
- päätöksen valmistelu
- päätöksenteko ja päätöksestä tiedottaminen
- päätöksen täytäntöönpano ja täytäntöönpanon valvonta

Päätöksentekoon osallistuvat kunnan toimielimet, luottamushenkilöt ja ne viranhaltijat, joille on annettu päätösvaltaa. Hallintosääntö määrää päätösvallasta ja sen delegoinnista.

Prosessin aikana on huolehdittava asian käsittelyn dokumentoinnista ja riittävästä tiedotuksesta. Vireille tulevat asiat on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Päätöksentekijän pitää olla toimivaltainen päättämään asiasta.

Esteellisyyden arviointi on osa hyvää ja luotettavaa hallintoa. Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa luottamushenkilön, viranhaltijan tai työntekijän suhde tai asema käsiteltävään asiaan tai siihen liittyvään henkilöön voi herättää epäilyksiä hänen puolueettomuudestaan. Kunnan luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja työntekijöiden esteellisyydestä asian valmistelussa ja päätöksenteossa säädetään kuntalain 97 §:ssä sekä hallintolain 27–30 §:ssä. Tarkoituksena on varmistaa hallinnon luotettavuuden lisäksi käsittelyn puolueettomuus.

Päätöksenteon riskit liittyvät mm. asian puutteelliseen valmisteluun, esteellisyyssääntöjen rikkomiseen, toimivaltuuksien ylittämiseen, puutteelliseen päätöksistä tiedottamiseen tai salassa pidettävien tietojen ilmoittamiseen.

Kunnan päätöksentekojärjestelmä on CaseM, jota käytetään toimielinten päätöksenteossa ja viranhaltijapäätöksissä. Henkilöstöpäätökset tehdään Populus-järjestelmällä. Palvelualueilla päätöksenteossa käytetään kyseisen toimialan omia järjestelmiä, esim. Facta-kuntarekisteriohjelma rakennusvalvonnassa.

Viranhaltijapäätösten teossa noudatetaan siitä erikseen annettuja ohjeita.

Kaikkien päätösehdotusten ja päätöksiä valmistelussa on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ja vaihtoehtojen ratkaisujen huomioon ottamisesta. Päätösten tulee olla yksiselitteisiä, täsmällisiä ja perusteltuja.

Päätöksenteossa on otettava huomioon viranomaisen julkisuudesta annetun lain määräykset sekä EU:n tietosuojalain asetuksen määräykset henkilötietojen käsittelystä.

Otto-oikeuden käyttömääräykset ovat hallintosäännössä. Talous- ja hallintojohtaja antaa yksityiskohtaiset ohjeet käytännön asioista.

6 Henkilöstöhallinto

Työ- ja virkasuhde asioissa huolehditaan oikeuden- ja asianmukaisuudesta. Tämä edellyttää voimassa olevien lakien, asetusten, virka- ja työehtosopimusten sekä konsernin henkilöstöasioita koskevien määräysten, päätösten, ohjeiden ja periaatteiden tarkkaa noudattamista.

Kuntastrategian mukaisesti tavoitteena on varmistaa, että kunta houkuttelee ja palkkaa osaavia työntekijöitä. Kaikkia työntekijöitä kohdellaan tasapuolisesti riippumatta heidän taustastaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan. Epäasialliseen käytökseen, kiusaamiseen, syrjintään ja häirintään puututaan välittömästi.

Palvelualueilla tapahtuva päivittäisjohtaminen on olennainen osa toimintaa, ja esihenkilöt ovat keskeisessä asemassa hyvän henkilöstöpolitiikan toteuttamisessa. Esihenkilöiden tehtävänä on puuttua henkilöstöasioihin liittyviin ongelmiin välittömästi ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin niiden ratkaisemiseksi.

Henkilöstöhallinnon strategisesta ohjauksesta vastaa kunnanhallitus.

Henkilöstöpäällikkö antaa yksityiskohtaiset ohjeet käytännön asioista.

7 Tietoturva ja tietosuoja

Yksityisyyden suoja ja tietoturvallisuuden varmistaminen on tärkeä osa hyvää hallintoa. Tietosuojalainsäädäntö ohjaa tietoturvajärjestelyjen suunnittelua ja toteutusta. Tietoturvajärjestelyjen tarkoituksena on, että tiedot, tietojärjestelmät ja palvelut saavat asianmukaista suojaa niin, että niiden luottamuksellisuuteen, eheyteen ja käytettävyyteen liittyvät riskit ovat hallinnassa.

Tietosuoja-asetus määrää henkilötietojen ja henkilötietorekisterien käsittelystä.

Vastuu oman organisaation ja toiminnan tietoturvan sekä tietosuojan toteuttamisesta on jokaisella esihenkilöllä ja työntekijällä.

Tietoturvaan ja -suojaan liittyvä valvonta ja seuranta ovat osa normaalia esihenkilön suorittamaa sisäistä valvontaa.

Hallitus antaa tietoturvan ja tietosuojan osalta erilliset ohjeet.

8 Kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta

Kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava tarkkaa huolellisuutta ja läpinäkyvyyttä. Kirjanpitoa ja sisäistä valvontaa ohjaavat kuntalaki ja soveltuvin osin kirjanpitolaki ja kirjanpitoasetuksen säännökset.

Kirjanpitolain mukaisesti kaikkien taloudellisten tapahtumien kirjaaminen on suoritettava ajantasaisesti ja tarkasti, varmistaen, että ne vastaavat todellisuutta ja ovat asianmukaisesti dokumentoituja. Kaikki poikkeamat ja virheet on korjattava välittömästi.

Talouden käytännön hoidosta tarkempia ohjeita antavat talous- ja hallintojohtaja sekä laskentapäällikkö.

9 Omaisuuden hallinnointi

Kunnan henkilöstön velvollisuutena on huolehtia siitä, että kunnan omaisuutta ei katoa, omaisuus pidetään kunnossa, sitä käytetään ja hoidetaan taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Kunnan omaisuuteen kohdistuneet vahingonteot tai rikokset on aina ilmoitettava esihenkilölle ja tarvittaessa poliisille.

Rahoitusomaisuuden hallinnoinnista vastaa talous- ja hallintojohtaja, kiinteistöomaisuuden hallinnoinnista kiinteistöpäällikkö ja maaomaisuuden hallinnoinnista maankäyttöinsinööri. Irtaimen omaisuuden hallinnasta ja tarvittavien omaisuusrekisteritietojen ajantasaisuudesta vastaa omaisuuden haltijayksikkö.

Kunnan omaisuus on vakuutettu.

10 Hankinnat

Hankinnoissa noudatetaan lakia ja kunnan hankintaohjeita. Hallintosääntö määrää toimivallan hankinta-asioissa.

11 Sopimukset

Sopimukset laaditaan kunnan edut turvaavina ja niiden on noudatettava ko. alan yleisiä sopimusehtoja. Sopimusten hyväksymisoikeudet ja määräykset sopimushallinnan järjestämisestä ovat hallintosäännössä.

12 Hankkeet ja projektit

Kunnalla on omia projekteja ja kunta osallistuu muiden hallinnoimiin projekteihin. Ulkopuolisen hallinnoimaan projektiin osallistumisesta on tehtävä aina päätös, jossa määritellään yhteyshenkilö, hyväksytään projektisuunnitelma ja kustannusarvio.

Projektin kirjanpidollinen käsittely on järjestettävä niin, että projektin talousseuranta onnistuu riittävällä tarkkuudella. Järjestämisvastuu on projektia hallinnoivan vastualueen esihenkilöllä. Laskentapäällikkö ohjeistaa talousseurannan käytännön toteuttamisen.

13 Omistajaohjaus

Osana hyvää hallintoa ja johtamiskäytäntöä kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu omistajapolitiikan tavoitteiden seuranta ja arviointi sekä omistajapolitiikka ajantasaisuuden varmistaminen.

Konserniohjeessa on määritelty omistajaohjauksen käytännön toteutus.

14 Vieraanvaraisuus, edut ja lahjat

Julkisen vallan käyttäjiltä edellytetään puolueettomuutta ja riippumattomuutta. Toiminnan on oltava rehellistä ja vilpitöntä. Tosiasioita ei tule vääristellä eikä tosiasioita saa jättää kertomatta oman edun tavoittelemiseksi. Vieraanvaraisuuden, etuuksien ja lahjojen vastaanottamisessa lähtökohtana on henkilön oma arvio toiminnan hyväksyttävyydestä. Julkisen vallan käyttäjien tulee aina pidättäytyä vastaanottamasta sellaisia henkilökohtaisia taloudellisia tai muita etuuksia, joilla olisi vaikutusta heidän puolueettomuutensa vaarantumiseen.

Lahjan antamisen ja vastaanottamisen sopivuuden arvioimiseksi tulisi pohtia ainakin näitä asioita:

- kuinka arvokas lahja on?
- onko käynnissä kilpailutusprosessi?
- onko lahjan antajana hankintaprosessiin osallistuva toimija?
- annetaanko lahja hankinnasta päättävälle viranhaltijalle?
- millaisen vaikutelman lahjan vastaanottaminen antaa ulkopuolisille?
- vaikuttaako lahjan vastaanottaminen luottamukseen viranhaltijan puolueettomuudesta?

Edun hyväksyttävyyden arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota etuuden laatuun, arvoon ja toistuvuuteen. Henkilökohtainen etu ei saa millään tavoin vaikuttaa päätöksentekoon ja kaiken toiminnan tulee kestää ulkopuolinen tarkastelu.

Viranhaltijan yleisistä velvollisuuksista säädetään kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (viranhaltijalaki). Virkarikoksista, ml. lahjusrikokset, säädetään rikoslain 40 luvussa. Rikoslain lahjusrikossäännökset koskevat viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä.

Kuntaliiton yleiskirje 17/2017; ohje vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista on luettavissa Kuntaliiton nettisivuilta ja intrasta.

14 Ilmiantokanava

Kunta pyrkii huolehtimaan virheiden ja väärinkäytösten ehkäisystä, toiminnan asianmukaisesta seuraamisesta mahdollisten virheiden ja väärinkäytösten varalta ja saatujen havaintojen riittävästä käsittelemisestä. Turvallinen ja luottamuksellinen ilmoituskanava sekä riippumattomat tutkinnot tarjoavat mahdollisuuden puuttua vaikutusvallan väärinkäyttöön kunnan toiminnan kaikilla tasoilla.

Ilmoituskanava ei ole yleinen "palautekanava" vaan se on tarkoitettu vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten. Ilmiantokanava, sekä tarkemmat ohjeet ilmoituksen tekemisestä löytyvät intrasta.

Kunnan käsittelemiin ilmoituksiin ja niiden tekijöihin sovelletaan lähtökohtaisesti julkisuuslakia. Ilmoituksiin sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan kaikilta osin yleisen tietosuojalain säännöksiä.